

Til:	Programrådet i sosiologi
Fra:	Undervisningsansvarlig
Sakstype:	Ordinær sak
Møtedato:	25. april 2012
Notatdato:	18. april 2012
Saksbehandler:	Kathrine Løvberg

Sak 21/12: Metodologi/analysekurs for bachelorprogrammet

Teori- og metodekomiteens felles forslag til metodologi/analysekurs på bachelor

Teorikomiteens forslag nr. 6 er temmelig likt metodekomiteens forslag om bachelorkurs i kapittel 5.1 og utdypet i kap. 6.1 (se vedlegg under). Begge komiteene stiller seg bak forslaget om å opprette et metodologikurs på bachelorstudiet og at dette skal legges til 6. semester. Når det gjelder pensum kom de to komiteene til enighet om at det skal nedsettes en komité bestående av emneansvarlig og to representanter fra ulike deler av faget som skal samordne et pensumforslag, som skal ha med noe metodologilitteratur og noen artikler som gir eksempler på studier som kan diskuteres.

Vedtaksforslag: Programrådet går inn for å øke de felles obligatoriske sosiologiemnene på bachelorprogrammet (fordypningen) fra 80 studiepoeng til 90 studiepoeng. Programrådet går også inn for at det opprettes et metodologi/analysekurs med oppstart våren 2013 som skal tilbys studenter 6. semesteret i bachelorprogrammet

Vedlegg 1: Metodekomiteens forslag

Vedlegg 2: Teorikomiteens forslag

Metodekomiteens forslag

6.1. Utdyping av forslag til to nye kurs i forskningsdesign/metodologi

Komiteen mener at det er et problem at teori- og metodeundervisningen er for løsrevet fra resten av faget. Det savnes en nærmere kopling av teori og metode som tar utgangspunkt i konkret forskning. Vi ønsker derfor å innføre et eget emne på begge nivåer master om metodologi/forskningsdesign. Begge emnene bør være på 10 studiepoeng.

Bakgrunn for forslaget er i korthet følgende: Komiteen mener det er en mangel ved dagens undervisning i teori og metode at studentene får for liten innsikt i forskningsdesign. Dette berører forholdet mellom teori og metode, og konkretisering av forskningsprosessen. En måte er å få bedre innsikt i dette er å drøfte sosiologiske spørsmål og svar. Hva er typiske sosiologiske problemstillinger? Og hvordan går man frem for å undersøke dem? En rekke eksempler kan trekkes inn. Lærerne på ISS kan komme med innspill etter hvert.

Vi ser for oss at de nye emnene i forskningsdesign/metodologi legges opp slik at kursene baserer seg på mye seminarundervisning, og at antall forelesninger kan begrenses til f.eks. 6 dobbeltimer. Kursene skal hovedsakelig basere seg på lesing, gjennomgang og analyse av konkrete forskningsprosjekter. Studentene skal lære seg viktige sosiologiske begreper, og jobbe med betydningen av å bruke dem i konkrete forskningsprosjekter. I løpet av kurset skal studentene skrive en større oppgave der de enten analyserer et forskningsprosjekt, sammenligner ulike forskningsprosjekter med hverandre eller drøfter forholdet mellom teori og data slik det kommer fram i en konkret studie. Seminarene bør være obligatoriske og bestå av småoppgaver, skriftlige innleveringer og diskusjon. Fokuset bør være på at studentene skal lære seg metodologi gjennom og samtidig med at de opparbeider seg grunnleggende ferdigheter, som skrivefag, leseteknikk og diskusjon.

Kursenes innhold på bachelornivå kan for eksempel legges opp slik:

FØRSTE DEL (ca en tredjedel):

- Hva er forskning? Hva er samfunnsvitenskap? Hva er empiri?
- Hva er sosiologi? Hva kjennetegner sosiologien og hva skiller det fra andre disipliner?
- Hvordan presenteres forskningsresultater i sosiologi? Hvilken skrivestil blir brukt og hva slags data benyttes? Hva er fordelene og ulempene med dette?
- Tverrfaglighet. Når er dette viktig? Og når er det feil? Hvordan kan sosiologien benyttes til å samarbeide med andre fagdisipliner? Har sosiologien et spesielt godt potensiale når det gjelder tverrfaglighet? Hvilke fordeler og barrierer står sosiologien overfor?

ANDRE DEL (ca to tredjedeler):

- Bruke konkrete eksempler i form av gjennomførte forskningsprosjekt til å studere metodologi; dvs. hva slags forskningsspørsmål blir stilt (problemstillingen), hvordan preges dette av teori og begrepsdannelse, data og metode? Hvordan brukes teori, data og metode i studiene?
- Tolkning, analyse: Hvordan har det blitt gjort (i de konkrete studiene)?
- Hva er rekkevidden/ konsekvensene av resultatene? Hvilken betydning har det valgte forskningsdesignet for resultater og for deres interne og eksterne validitet?
- Hvilken betydning har problemstillingen spilt for valg forskningsdesign?
- Hva er forholdet mellom teori og empiri i studiene?

Pensumforslag

Hvilken litteratur bør på pensumlistene i disse kursene? En åpenbar mulighet er å fylle disse kursene med eksemplariske studier, og å gjøre det til et “*Best of sociology*”-kurs hvor eksemplariske studier og deres styrker og svakheter diskuteres. Slike studier kan være en komponent, men sannsynligvis ikke utgjøre hele kurset. En annen mulig komponent er mer generelle bøker om forskningsdesign og variasjonen i tilnæringer i bruk i samfunnsvitenskap. Disse kan ikke alene være pensum, men kan

kompletteres av konkrete studier. Her er noen eksempler på bøker innen forskningsdesign og metodologi som kan være aktuelle (enten på bachelor- eller masternivå):

- Firebaugh, G. (2008) *Seven Rules for Social Research*. Princeton: Princeton University Press
- Moses, Jonathon og Torbjørn L. Knudsen (2007) *Ways of Knowing. Competing Methodologies in Social and Political Research*. New York: Palgrave Macmillan.
- Abbott, A. (2003) *Methods of Discovery. Heuristics for the social sciences*. New York: W.W. Norton
- Lieberman, S. (1985) *Making it Count*. Berkeley: University of California Press
- King, G. Keohane, R.D., and S. Verba (1994) *Designing social inquiry*. Princeton: Princeton University Press.

Innpassing i bachelorprogrammet:

På bachelornivå er det flere mulige innpassinger av et nytt emne. Sosiologi er det eneste studieprogrammet som kun har 80 poeng i disiplinbolken per i dag. Vi foreslår at dette emnet innlemmes ved å utvide bachelorprogrammet fra 80 til 90 stp.¹ Hvis dette gjøres, bør det nye emnet i forskningsdesign innpasses i bachelorprogrammet som et nytt 10-poengs emne som tas fra bolken med "frie" studiepoeng. Om dette ikke er mulig er det vanskelig å få innpasset et slikt emne på BA. Komiteen har to forslag til innplassering av forskningsdesign /metodologi-emnet i bachelorprogrammet:

- Ett forslag er at metodologi-emnet på bachelornivå legges opp parallelt med Ex.fac. i 2. semester.
- Et annet forslag er at det legges til 6 semester, i tilknytning til bachelor-oppgaven.

De to forslagene gir ulik vektlegging av hvilke forkunnskaper vi skal basere dette emnet på. Dersom det legges til 2. semester, vil studentene ha begrensede metodekunnskaper fra før. Da må innholdet legges opp deretter. Dersom det legges til 6. semester vil studentene være ferdige med to metodekurs á 10 studiepoeng hver (enten de er integrerte eller separate). Da kan innholdet være faglig mer avansert (ettersom de vil kjenne til ulike metoder og kan drøfte sammenheng mellom problemstilling og metodevalg på en mer kompetent måte).

Plasseringen av bachelor-emnet i programmet er ikke triviell. Om det plasseres svært tidlig i bachelorprogrammet kan det sette føringer på innholdet i kurset i retning av et tradisjonelt metodekurs. Grunnen til dette er at det er vanskelig å forestille seg en noen fruktbar undervisningsform i metodologi uten at studentene er utrustet med et minimum av begreper og teknisk kunnskap fra "ordinært" metodepensum.

Hvis emnet plasseres senere i programmet, f.eks. i 5. eller 6. semester, kan det være nyttig i tilknytning til bacheloroppgaven. Da kan læringsmålene og innholdet i kurset legges opp på et høyere nivå. Slike hensyn taler for å legge dette emnet sent i bachelorprogrammet.

På den annen side er forståelsen av sammenhengen mellom teori og metode viktig å ha fått noe tak i allerede idet en skal til å lære noe om slike emner separat. Det vil kunne gjøre det lettere å lære metoder og teori, og ikke minst vil det kunne styrke motivasjonen for å lære slikt. Slike hensyn taler for å legge disse emnene tidlig i bachelorprogrammet.

SAMMENFATTET

¹ Vi vil peke på at bachelorprogrammene i hhv. økonomi, statsvitenskap og sosialantropologi er i dag på 90 stp. Dette betyr at av de disiplinorienterte bachelorprogrammene på Det samfunnsvitenskapelige fakultet er det bare sosiologi og samfunnsgeografi som har 80 stp. Ved å øke bachelorprogrammet i sosiologi fra 80 til 90 studiepoeng skulle det være rom for et nytt emne i metodologi.

Tre avveininger skiller forslagene fra hverandre:

1. Når i løpet et bachelorprogrammet bør emnet i forskningsdesign komme? Dette har konsekvenser for hva emnet skal inneholde.
2. Hvor mye metodekunnskap bør en student bør ha tilegnet seg etter en årsenhet i sosiologi?
3. Er det ønskelig og mulig å slå sammen kvalitativ og kvantitativ metode i to integrerte emner i sosiologisk metode på bachelornivå?

Forslag 1 - bachelor:

10 studiepoeng i forskningsdesign

10 poeng kvalitativ metode (eget emne, som før)

10 poeng kvantitativ metode (eget emne, som før)

Med årsenhet: Studenten kan velge enten kvalitativ eller kvantitativ metode i sin årsenhet og forskningsdesign kan legges når som helst i løpet. Dersom forskningsdesign legges til 2. semester, kan studenten kan velge forskningsdesign i sin årsenhet. (Men det bør diskuteres om Instituttet ønsker Årsenhet i sosiologi uten metodeemne).

Forslag 2 - bachelor:

10 studiepoeng i integrert metode (kvalitativ + kvantitativ) (*Sosiologisk Metode – del 1*)

10 studiepoeng i forskningsdesign

10 studiepoeng i viderekommen integrert metode (kvalitativ + kvantitativ) (*Sosiologisk Metode – del 2*)

(rekkefølgen på forskningsdesignkurset og Sosiologisk Metode – del 2 kan byttes om på)

Med årsenhet: Studenten kan velge enten integrert metode – del 1 eller forskningsdesign i sin årsenhet. . (Men det bør diskuteres om Instituttet ønsker Årsenhet i sosiologi uten metodeemne).

To forutsetninger er lagt til grunn for forslag 1 og 2:

1. 10 studiepoeng ekstra i sosiologifordypningen på bachelor – dvs. en 90-gruppe i sosiologi i stedet for en 80-gruppe.
2. Det opprettes en årsenhet i sosiologi.

Forslag 3 – bachelor - ingen årsenhet:

Uten årsenhet: Rekkefølgen over kan endres fritt, og spørsmålet om eventuell integrering av kvalitativ og kvantitativ metode kan vurderes uavhengig av hensynet til årsenhet.

Vi ber om at instituttet diskuterer dette videre.

Ad master: Komiteen foreslår at SOS4050 blir gjort om til et videregående kurs i forskningsdesign/metodologi der skriving av prosjektskisse inngår. Det anses som ønskelig at kurset kommer tidligere i løpet enn i dag, allerede i første semester. Fordypningsemnet i teori forskyves i stedet til vårsemesteret. Fordelen med dette er at studentene vil få mulighet til å starte prosessen med prosjektskissen/masteroppgaven tidligere, noe som vil være gunstig for både studentenes motivasjon og prestasjon og gi dem mulighet til å planlegge grundigere.

Vedlegg 2

Teorikomiteens forslag **Nytt bachelorkurs – «Sosiologisk analyse»**

Forslag

Det opprettes et kurs i Sosiologisk analyse (ikke å forveksle med SOS3090). Kurset skal gi forståelse av hvordan sosiologer arbeider, og hvordan problemstillinger, teori og metode henger nøye sammen. Pensumet baseres på et mindre antall studier som danner grunnlag for både teoretiske og metodiske diskusjoner.

Begrunnelse

På bachelornivå er det et stort behov for å gripe sammenhengene mellom teori og metode og mellom ulike typer av metoder. Forslaget går ut fra at den beste måten å gjøre dette på ikke er et kurs i generelle vitenskapsteoretiske og metodologiske prinsipper. Det bør vente til masterstudiet. I stedet er det viktig å vise studentene hvordan man kan «gjøre» sosiologi, ved å lese og arbeide med et knippe varierte og vellykkede studier. Disse studiene bør velges slik at de vekker interesse blant dagens studenter, og oppleves som moderne og relevante.

Utdypende om forslaget

Forslaget fokuserer utelukkende på dybdeforståelse av konkrete studier. Dersom kurset fokuserer på fem studier, gir det anledning til å gå gjennom disse fem over to ganger, for eksempel slik at teoretiske spørsmål tas opp i én forelesning, og metodiske og metodologiske i den andre.

Når det snakkes om en «studie» her kan det være en bok, eller et sett av beslektede artikler, som kan diskuteres under ett. Det kan være en fordel om kurset inneholder studier av folk som er aktive forskere i dag, gjerne med en viss tilknytning til ISS. Noen av dem kan eventuelt innkalles som gjesteforelesere. Studiene bør ha en tematisk spredning som ligger nokså nær undervisnings-/forskningsområdene på ISS.

Vi anbefaler at *Metodene våre* brukes på dette kurset. Den har jo som formål å vise hvordan data genereres, og viser tydelig hvordan forskning består i å løse en rekke problemer. Med et pensum på anslagsvis 900 sider vil *Metodene våre* ta opp ca. 100-150 sider. Det gir gjennomsnittlig 150 sider til hver av fem studier som leses og gjennomgås.

Eksempler på mulige temaer og pensumbiter

<i>Ulikhet</i>	Birkelund og Mastekaasa om skolesegregering (MV) Nordli Hansen (div. artikler) om utdanning og ulikhet
<i>Kultur</i>	Krogstad om matkultur Frønes om barn og ungdomskultur
<i>Organisasjon</i>	Gulbrandsen et al om organisasjonseliter Høgsnes og Petersen om lønn og kjønn
<i>Velferdsstat (MV)</i>	Kjølsrød om profesjoner (MV), Ellingsæter om sammenlikning av velferdsstater Brochmann og Hagelund om innvandring og velferdsstat
<i>Marginalitet</i>	Fangen om integrasjon av innvandrere (MV) Pedersen om hasjselgere

Selve forslaget som fremmes angir den forpliktende innretning for dette kurset, mens pensumeksemplet/-forslaget presenterer én av flere måter denne innretning kan konkretiseres på.

I forhold til metodekomiteens forslag

Et beslektet forslag er fremmet av metodekomiteen (se pkt. 6.1 i deres rapport). Vårt forslag skiller seg fra det på to måter: (a) Det er ikke anbefalt en tung lærebok som grunnbok. En slik bok er derimot anbefalt på metodologikurset på masternivået. (b) Det er ikke foreslått det som i metodekomiteens rapport går under betegnelsen FØRSTE DEL med betraktninger om hva forskning er, hva samfunnsvitenskap er, o.a. (s. 19). Noe av dette har studentene på SVEXFAC03, noe kan også komme på den reviderte versjonen av SOS2001.